

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันสื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากยิ่งขึ้นสิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะให้ความบันเทิงอย่างเดียว แต่ยังมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ความคิด ทักษะคิด อันมีผลต่อเนื่องไปถึงการกระทำ และความประพฤติด้วย บรรดาสื่อมวลชนทั้งหลาย โทรทัศน์เป็นสื่อที่นับได้ว่าได้รับความนิยมสูงสุด และได้รับความสนใจจากประชาชนทุกระดับเนื่องจากโทรทัศน์เป็นสื่อที่รวมเอาคุณสมบัติของวิทยุ ภาพยนตร์ และหนังสือพิมพ์เข้าไว้ด้วยกัน โดยผู้ชมสามารถได้ยินทั้งเสียงเช่นเดียวกับการฟังวิทยุ ได้เห็นภาพเคลื่อนไหวติดต่อกันไปเช่นเดียวกับการชมภาพยนตร์ พร้อมกับเห็นตัวหนังสือเช่นเดียวกับการอ่านหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์จึงเป็นสื่อที่แสดงเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เห็นได้อย่างชัดเจนที่สุด ประเทศไทยมีสถานีวิทยุโทรทัศน์จำนวน 6 สถานี คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 สถานีวิทยุโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11 หรือเอ็นบีที และสถานีทีวีไทย ทีวีสาธารณะ หรือไทยพีบีเอส สื่อโทรทัศน์ได้พยายามที่จะสนองความต้องการเหล่านี้ ซึ่งความบันเทิงที่มีการนำเสนอผ่านทางสื่อโทรทัศน์มีอยู่หลายรูปแบบ เช่นการเสนอข่าวสารในเชิงวิชาการหรือการนำเสนอรายการเพื่อความบันเทิงล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อผู้เปิดรับอย่างไม่มีข้อจำกัดต่อกลุ่มบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

หนึ่งในรายการบันเทิงทางโทรทัศน์ที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ รายการละครโทรทัศน์ซึ่งการผลิตรายการละครโทรทัศน์ของผู้จัดละคร และเจ้าของสถานี จึงมุ่งความสนใจที่จะผลิตละครที่ “ทำเงิน” ซึ่งสามารถแสวงหากำไรโดยการรักษาระดับความนิยม (rating) และรักษาคุณภาพการผลิต ผลงานละครโทรทัศน์จึงเปรียบเสมือนสินค้าที่ต้องสร้างความนิยมให้มากที่สุดในตลาดเช่นเดียวกับสินค้าทั่วไป เพื่อการได้รับการสนับสนุนของผู้อุปถัมภ์รายการ ซึ่งมักจะวัดความนิยมของตลาดโดยดัชนีบ่งชี้ความนิยม เป็นที่ยอมรับในวงกว้างแล้วว่ารายการละครโทรทัศน์ถือเป็นรายการที่มีการแข่งขันกันมากที่สุด ผู้ผลิตละครโทรทัศน์แต่ละบริษัทต่างต้องการให้ละครของตนเป็นละครที่ได้รับความนิยม และถูกใจกลุ่มผู้ชมเพราะถ้าละครเรื่องดังกล่าวเป็นที่สนใจ แต่การที่จะทำให้ละครเรื่องนั้นได้รับความนิยม บริษัทผู้ผลิตละครก็จำเป็นที่จะต้องสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณภาพออกมาเพื่อสนองต่อความต้องการ และรสนิยมของผู้บริโภคที่ชาญฉลาดอย่างในยุคปัจจุบัน ความน่าสนใจของละครโทรทัศน์แต่ละเรื่องนอกจากจะพิจารณาถึงบทละครและตัวแสดงแล้ว ฉาก แสง สี และเทคนิคพิเศษ รวมถึงการแต่งกายของตัวละคร ก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสนใจให้กับละครเรื่องนั้นได้

ในการพิจารณาความสำเร็จของรายการโทรทัศน์แต่ละเรื่อง คนส่วนใหญ่มักจะให้ความสำคัญในแง่ความสามารถของผู้บริหารของบริษัท ว่ามีทิศทาง และนโยบายในการผลิตละครอย่างไร แต่ในความเป็นจริงแล้ว ทีมงาน หรือบุคลากรในการผลิตละคร หรือที่เรียกว่า ฝ่ายผลิต ล้วนเป็นกำลังสำคัญในการที่จะทำให้ผลงานละครมีคุณภาพออกสู่สายตาประชาชนเนื่องจากเป็นกลุ่มคนกลุ่มหลักที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญในบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์โดยแต่ละบริษัทจะประกอบด้วยบุคลากรที่ล้วนแต่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตละคร ไม่ว่าจะเป็นผู้ผลิตรายการ ผู้กำกับการแสดง ผู้เขียนบทละคร ช่างภาพ เสื้อผ้า ศิลปกรรม และตำแหน่งอื่น ๆ ที่ต่างก็มีความสำคัญ และเป็นส่วนที่ทำให้เกิดผลงานคุณภาพ

อย่างไรก็ตามการแสดงและการผลิตทางวัฒนธรรม ได้แก่ ภาพยนตร์ การแสดงดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงละครโทรทัศน์ และละครเวที ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยการตีความ บทประพันธ์เพื่อสื่อสารออกมาสู่ผู้ชมเพื่อให้ได้อารมณ์และความสมจริง และยังต้องอาศัยองค์ประกอบอีกหลายประการในสร้างสรรค์ โดยในทุกๆ องค์ประกอบต้องมีความสอดคล้องประสานกันในเชิงเนื้อหาและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการก็คือ การออกแบบสร้าง (Production Design)

การออกแบบสร้าง คือ งานออกแบบเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย งานแต่งหน้า งานออกแบบทรงผม เครื่องประดับ และอุปกรณ์ประกอบฉาก โดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าของกิจการผลิตการแสดงดังที่กล่าวข้างต้นจะมีได้ลงทุนเองทั้งหมดแต่อาศัยการเช่ายืมเป็นสำคัญ และจากการศึกษาเบื้องต้น การทำงานจริงของบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์ ละครเวที ภาพยนตร์ หรือการแสดงดนตรี ในประเทศไทยส่วนใหญ่ พบว่าปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของการเช่าหรือยืมอุปกรณ์การแต่งกายเพื่อการแสดงส่วนหนึ่งไม่ตรงกับบทบาทการแสดงที่ผู้จัดละครเรื่องนั้น ๆ ต้องการ ในขณะที่เดียวกันการจัดการเกี่ยวกับอุปกรณ์การแต่งกายเพื่อการแสดงยังไม่เป็นระบบเพื่อนำกลับมาใช้ได้อีกครั้ง ทั้งที่ศักยภาพของอุปกรณ์เหล่านั้นยังสามารถใช้ได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจุดนี้ถือเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณเกี่ยวกับการผลิตโดยเปล่าประโยชน์ โดยเฉพาะการแสดงละครโทรทัศน์ ประเภทต่างๆ ที่มีค่าใช้จ่ายทางด้านเสื้อผ้าเพื่อเครื่องแต่งกายเป็นจำนวนเงินที่สูง

ในขณะเดียวกันท่ามกลางกระแสทุนนิยมในปัจจุบันปฏิเสธไม่ได้ว่าการดำเนินธุรกิจประเภทต่าง ๆ นั้น ต้องอาศัยทั้งกลยุทธ์และกระบวนการต่างๆ เพื่อให้มีชัยเหนือคู่แข่ง และที่สำคัญเหนือสิ่งอื่นใดเพื่อให้ธุรกิจที่ดำเนินกิจการอยู่นั้นสามารถอยู่ได้และมีผลกำไรตอบแทน ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ส่วนหนึ่งจึงได้นำเอาแนวคิด และข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการแสดงและการผลิตทางวัฒนธรรม อันประกอบไปด้วยข้อมูลทางสถิติอันเกี่ยวข้องกับการผลิต

ละครทางวัฒนธรรม อาทิ จำนวนการผลิตละครโทรทัศน์ และแนวโน้มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ผลิตผลงานทางด้านธุรกิจบันเทิงโดยเฉพาะผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ รวมถึงการบริหารจัดการของกลุ่มบุคคลและบริษัทที่มีลักษณะการดำเนินงานคล้ายคลึงมาเป็นกรอบประกอบการศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนให้ “โครงการจัดตั้งบริษัทที่ปรึกษาและผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในธุรกิจบันเทิง The Costume Expert” สามารถเป็นแบบจำลองการดำเนินธุรกิจซึ่งสามารถนำไปอ้างอิงได้สำหรับผู้สนใจในธุรกิจประเภทดังกล่าวต่อไปในอนาคตขณะเดียวกันก็เพื่อให้รูปแบบการดำเนินกิจกรรมของบริษัทฯ สามารถเป็นแหล่งอ้างอิงเกี่ยวกับการแต่งกายเพื่อการแสดงที่เชื่อถือได้

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานทางด้านเสื้อผ้าของกลุ่มบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์พบว่า บริษัท อมตะ การละคร จำกัด บริษัท บางกอกการละคร จำกัด บริษัท ซาโดว์ เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด และ บริษัท เมกเกอร์ กรุ๊ป จำกัด ซึ่งเป็น 4 บริษัทผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์มีความเห็นสอดคล้องกันในหลายประเด็นกล่าวคือ ทุกบริษัทมีความเห็นด้วยกับการจัดตั้งบริษัทที่ปรึกษา และผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในธุรกิจบันเทิง The Costume Expert ซึ่งบริษัทผู้ผลิตรายการละครส่วนใหญ่มีความต้องการบุคลากรที่มีความสามารถในการออกแบบ ตัดเย็บ จัดหา และทำหน้าที่เป็นฝ่ายเสื้อผ้าประจำกองถ่ายที่จะต้องทำงานในระยะเวลาที่จำกัดได้ในทีมเดียวกันเพื่อสะดวกในการควบคุมเรื่องของภาพลักษณ์และคุณภาพของงานซึ่งหากมีการจัดตั้งบริษัทที่ปรึกษา และผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในธุรกิจบันเทิงแบบครบวงจร บริษัททั้ง 4 ยืนยันว่าจะใช้บริการดังกล่าวเนื่องจากเห็นว่ามีความคุ้มค่ากว่าการเสียค่าใช้จ่ายรายบุคคลให้กับฝ่ายเสื้อผ้า (Costume) ผู้ประสานงานตราสินค้า (Brand Connection) และผู้ดูแลภาพลักษณ์ (Stylist) ซึ่งมีลักษณะการทำงานที่ซ้ำซ้อน

ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่มบริษัท หรือร้านผู้ประกอบการที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับบริษัทที่ปรึกษาและผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในธุรกิจบันเทิง The Costume Expert ผู้ศึกษาได้ทำการสัมภาษณ์บริษัท ห้างร้าน หรือกลุ่มบุคคลผู้ประกอบการธุรกิจเช่า - ยืมเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย จำนวน 11 บริษัท/ร้าน จากการสอบถามพบว่า กลุ่มบริษัท ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เคยร่วมงานกับผู้จัดและผู้ผลิตรายการละครโทรทัศน์ โดยเฉพาะผู้จัดของสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ซึ่งมีจำนวนเรื่องมากที่สุด รองลงมาคือช่อง 7 และช่อง 5 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละร้านจะมีการแบ่งหน้าที่และการทำงานออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายผลิต ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการตลาดและประชาสัมพันธ์ แต่ไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดในการทำงานที่ตายตัว โดยในแต่ละเดือนกลุ่มลูกค้าที่มาใช้บริการมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ กลุ่มนักเรียนและนักศึกษา รองลงมา คือ ประชาชนทั่วไป ส่วนรายได้หลักของบริษัทจะมาจากบริษัทผู้ผลิตละครโทรทัศน์เป็นส่วนใหญ่

จากความสำคัญของปัญหาและข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในเบื้องต้นดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงให้ความสนใจในการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง “บริษัทที่ปรึกษาและผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในธุรกิจบันเทิง The Costume Expert” ทั้งนี้เพื่อเป็นกรณีศึกษาให้กับการพัฒนาการแสดงและการผลิตทางวัฒนธรรม เพื่อเป็นตัวอย่างของการนำเอาทรัพยากรทางวัฒนธรรมมาผนวกเข้ากับความคิดสร้างสรรค์ของทรัพยากรบุคคล และกระบวนการผลิตสินค้าและการให้บริการที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับอุตสาหกรรมการผลิตทางวัฒนธรรมและอุตสาหกรรมของประเทศไทยโดยรวมซึ่งมีลักษณะการดำเนินงานแบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. ส่วนที่แสงผลกำไรประกอบด้วย

- การรับผลิตเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย ซึ่งมีขั้นตอนตั้งแต่ผู้ประสานงานได้รับมอบงานจากลูกค้า เพื่อมาประชุมทีมงาน วิเคราะห์ และ ตีความด้วยบุคลากรที่มีความชำนาญเฉพาะทางก่อนที่จะออกแบบ (design) สร้างโครงร่างตัวอย่าง (pattern) และเข้าสู่กระบวนการตัดเย็บ (cutting) เพื่อที่จะส่งมอบงานต่อไปยังทีมงานฝ่ายเสื้อผ้า (Team Costume A, B และ C) ที่มีหน้าที่รับผิดชอบประจำตามหน่วยงานของลูกค้า

- การให้บริการเช่า – ยืม เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย เป็นการดำเนินธุรกิจต่อเนื่องจากกระบวนการผลิตที่เป็นธุรกิจหลักในเบื้องต้นซึ่งจะเกิดขึ้นในปีที่ 3 ของการเปิดดำเนินการ

2. ส่วนที่ไม่แสงผลกำไรประกอบด้วย

- การแสดงผลงานของบริษัทฯ โดยบริษัทฯ จะทำการจัดแสดงผลงานที่เป็นผลผลิตของบริษัทฯ ผ่านช่องทางที่หลากหลายโดยไม่มีการคิดมูลค่าเช่น การผลิตเสื้อผ้าเพื่อการกุศลและการเป็นผู้สนับสนุนเสื้อผ้าในงานประกวด

- การจัดกิจกรรมเพื่อขยายฐานกลุ่มลูกค้าที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต เช่นกลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่จะใช้บริการเช่ายืมเสื้อผ้าของบริษัทซึ่งเป็นกิจกรรมพิเศษที่จะเกิดขึ้นในทุกปี

หลังจากได้วิเคราะห์บริบทแวดล้อมต่างๆแล้ว พบว่า มีแนวโน้มที่จะสามารถเปิดให้บริการได้จริง ตลอดจนการคาดคะเนผลประกอบการของบริษัท มีแนวโน้มที่ดี อยู่ในเชิงบวก และสามารถคืนทุนได้ ภายในระยะเวลา 5 ปี ซึ่งถือเป็นการดำเนินกิจการที่มีระยะเวลาคืนทุนค่อนข้างสั้นเมื่อเทียบกับสภาพการแข่งขันและสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนี้ การวางแผนและการบริหารจัดการส่วนต่างๆในการจัดตั้งบริษัท ยังได้รับการตอบรับในแนวความคิดเป็นอย่างดีจากผู้ดำเนินการธุรกิจในวงการละครโทรทัศน์ ที่ผู้ศึกษาได้การทำสอบถามและการสัมภาษณ์ ดังนั้นผู้ศึกษาจึงคาดการณ์ว่ามีความเป็นไปได้ หากมีการจัดตั้งบริษัทขึ้นจริง และจะสามารถประสบความสำเร็จได้ไม่ยากนัก